

Handläggare
Hillevi Eklund
Telefon 08-50827404Till
Stadsbyggnadsnämnden

Boverkets rapport Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn (2024:25). Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen.
2. Stadsbyggnadsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Amanda Horwitz
StadsbyggnadsdirektörMartin Schröder Carolina Fintling Rue
Tf avdelningschef Enhetschef

Sammanfattning

Boverket har remitterat rapporten *Uppdrag at främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn* (2024:26) till Stockholms stad. Stadsbyggnads- och idrottsroteln har skickat rapporten för yttrande till bland annat stadsbyggnadsnämnden.

Boverkets rapport resulterar i fyra förslag: 1) Utveckling av information och vägledning, 2) Utveckling av klimatdeklarationer, 3) Digitaliseringsförslag, samt 4) Resurshushållningsplan.

Stadsbyggnadskontoret ställer sig positiv till förslagen, samt konstaterar att cirkularitet är en bärande princip i hur stadsutvecklingen i Stockholm ska genomföras inom ramen för

klimatmålen, vilket bekrästs i den nyligen antagna klimathandlingsplanen och via flera av stadsbyggnadsnämndens pågående budgetuppdrag, bland annat om att se över möjligheterna till mer flexibla detaljplaner för att möjliggöra bland annat cirkularitet och återbruk.

UTLÅTANDE

Ärendet

Boverket har remitterat rapporten *Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn* (2024:26) till Stockholms stad. Stadsbyggnads- och idrottsroteln har skickat rapporten för yttrande till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, fastighetsnämnden samt Stockholms Stadshus AB. Stadsbyggnadsnämnden ska ha besvarat remissen senast 2025-04-08.

Sammanfattning av remissen

Boverket har av regeringen fått i uppdrag att utveckla arbetet med omställning till en cirkulär ekonomi i byggsektorn. Uppdraget innebar bland annat att kartlägga nuvarande förhållanden, kartlägga och analysera vad som kan främja en mer cirkulär byggsektor samt hur rivning av byggnadsverk kan undvikas och dessa återbrukas i sin helhet, föreslå åtgärder för att främja en cirkulär förvaltning samt vid behov föreslå författningsförslag, kartlägga och analysera tillgång och efterfrågan på de byggmaterial som bedöms kritiska för materialförsörjningen i sektorn, undersöka hur digitaliseringen kan underlätta omställning till en cirkulär ekonomi i byggsektorn samt föreslå åtgärder, ta fram indikatorer för att följa utvecklingen av en cirkulär ekonomi i byggsektorn, samt, till sist, sprida information och vägleda myndigheter och berörda aktörer om omställningen till en cirkulär ekonomi byggsektorn.

Boverket konstaterar i rapporten bland annat att det finns ett växande intresse för cirkulär ekonomi inom bygg- och fastighetssektorn, men att det är en omogen marknad och att övergången till en mer cirkulär ekonomi främst syns i pilotprojekt. Totalt sett ligger återbruk och återvinning av byggmaterial och byggprodukter på en låg nivå, men det skiljer sig mellan olika material. Exempelvis materialåtervinns nästan allt stål. Det finns brister i statistik när det gäller materialåtervinning av byggmaterial och ännu mer när det gäller återbruk. EU-krav bedöms dock leda till nya metoder för datainsamling. EU bedöms vara en motor idag, tillsammans med vissa aktörer i branschen. Det identifieras ett antal metoder för att tidigt i projekt kunna väga in cirkulär ekonomi.

Många uppger ekonomin som det största hindret, då den ”linjära” ekonomin inte betalar sina miljö- och klimatkostnader. Ekonomiska styrmedel skulle kunna balansera detta. Vissa befintliga styrmedel, så som exempelvis momsregler och ROT-avdrag, bedöms motverka det. Plan- och bygglagen bedöms inte motverka cirkularitet, men kan inte heller tvinga fram återbruk. Boverket finner inget lätt svar på vad som är kritiska material i bygg- och fastighetssektorn, vilket kommer av sektorns komplexitet, men för bostäder och lokaler bedöms material i stomkonstruktionen mest kritiskt. Digitalisering bedöms vara en förutsättning för en omställning av byggsektorn till en cirkulär ekonomi. Vidare föreslår Boverket fem indikatorer för att följa utvecklingen. Till sist bedöms information och vägledning viktigt för att bidra till en omställning av sektorn.

Boverkets rapport resulterar sedan i fyra förslag för att främja utvecklingen mot en mer cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn. Förslagen fokuserar på utveckling av informativa och administrativa styrmedel vilka Boverket har rådighet över inom ramen för sitt sektorsansvar.

Förslag 1 – Utveckling av information och vägledning

- Regeringen ger Boverket i uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter fortsätta att utveckla och kommunicera information och vägledning för omställning till cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn.
- Regeringen ger Boverket i uppdrag att driva och samordna arbetet med att ta fram mål och en nationell strategi för omställningen i sektorn.
- Regeringen ger Boverket i uppdrag att ta fram verktyg och metoder för att belysa olika nyttor och mervärden med olika cirkulära åtgärder inom bygg- och fastighetssektorn.

Förslag 2 – Utveckling av klimatdeklarationer

- Regeringen ger Boverket i uppdrag att ta fram nationella referensvärden eller jämförelsevärden för byggnaders klimatpåverkan vid ombyggnad. Fokus ligger på ombyggnadsprojekt som avser vanligt förekommande energirenoveringsåtgärder eller ett paket av sådana åtgärder.

Förslag 3 – Digitaliseringsförslag

Regeringen ger Boverket och andra berörda myndigheter i uppdrag att genomföra digitaliseringsförslagen i kapitel 6, enligt följande:

- Först genomförs åtminstone förslag A1, A2 och A3 och möjligtvis även förslag A4 samt A5 i den första förberedande fasen (A) som etablerar öppna format, standarder och arbetsformer.

- A1 – Klassifikationssystem för offentlig rätt.
 - A2 – Stödja öppna standarder och filformat.
 - A3 – Gemensam grafdatabas-datamiljö.
 - A4 – Öppen källkod för cirkulär ekonomi.
 - A5 – Experimentverkstad för cirkulär BIM.
- Efter utvärdering av den första fasen, genomförs samtliga förslag i den andra grundläggande fasen (B) som etablerar IT-system och information.
 - B1 – Digitalt kontrollsystem.
 - B2 – Gemensam datamiljö för resurshushållning.
 - B3 – Samordning av IT-system och byggnadsinformation.
 - Efter en utvärdering av de första två faserna, genomförs även förslagen i den tredje kompletterande fasen (C) och den sista förbättrande fasen (D). Dessa faser etablerar och utvecklar tjänster för cirkulär ekonomi.
 - C1 – Digitalisering som stöd för miljöbalkstillsyn.
 - C2 – Förutse farliga ämnen i byggnader.
 - C3 – Statistik om återbruk, avfall, material.
 - C4 – Matchningstjänster för återbruk och avfall.
 - D1 – Logistik för återbruk och avfall.
 - D2 – Automatiserad import och export.
 - D3 – Webbportal för indikatorer.

Förslag 4 – Resurshushållningsplan

Boverket föreslår att bestämmelsen om kontrollplan i 10 kap. 6 § PBL delas upp i två separata bestämmelser. Dels ”bestämmelse om kontrollplan”, där de uppgifter som anknyter till tekniska egenskapskrav samlas i en bestämmelse där syftet är att förebygga fel, brister och skador. Dels ”resurshushållningsplan”, där de uppgifter som syftar till att ge förutsättningar för återbruk, återvinning och avfallshantering får en egen bestämmelse om resurshushållningsplan.

Kontorets synpunkter

Cirkularitet är en bärande princip i hur stadsutvecklingen i Stockholm ska genomföras inom ramen för klimatmålen. Detta befästs i den nyligen antagna klimathandlingsplanen och via flera av stadsbyggnadsnämndens pågående budgetuppdrag, bland annat om att ser över möjligheterna till mer flexibla detaljplaner för att möjliggöra bland annat cirkularitet och återbruk. Det syns även i de pågående stadsutvecklingsprojekt som omfattar befintlig bebyggelse där bevarande och återbruk blivit en allt viktigare fråga och fler befintliga byggnader utreds, byggs om och byggs till istället för att rivas. Stadsbyggnadskontoret instämmer med Boverket i att den viktigaste principen för att minska resursflöden, hushålla med

resurser och minska avfallsmängderna i bygg- och fastighetssektorn är att använda befintliga byggnader så länge som möjligt. Här har stadsbyggnadsnämnden och stadsbyggnadskontoret en roll att verka för att rivningar av funktionsdugliga byggnader undviks.

Stadsbyggnadskontoret tagit del av Boverkets remitterade rapport och har valt att lägga upp kommentarer utifrån de fyra förslag som Boverket presenterar i rapporten.

Förslag 1 – Utveckling av information och vägledning

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på att Boverket utvecklar information, mål och strategi för den cirkulära omställningen och tror att det kan stärka övergången till ett mer cirkulärt och resurseffektivt stadsbyggande. Stadsbyggnadskontoret vill också uppmärksamma att staden redan idag ingår i flera olika samverkans-, forsknings- och utvecklingsprojekt på temat cirkulärt byggande, tillsammans med andra kommuner, forskningsinstitut med flera. Inom ramen för dessa projekt tas ny kunskap fram och befintlig kunskap sammanställs och tillgängliggörs. Inom ramen för projektet ”Kraftsamling för cirkulärt byggande” tas exempelvis vägledning fram för hur detaljplane- och bygglovsprocesserna kan möjliggöra cirkulärt byggande och återbruk.

Förslag 2 – Utveckling av klimatdeklarationer

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på att utveckla klimatdeklarationer för ombyggnation men undrar om det fokus på vanligt förekommande energirenoveringsåtgärder som Boverket lyfter kan bli för snävt. Kontoret tror att även referensvärden för andra ombyggnationsåtgärder borde kunna tas fram.

Förslag 3 – Digitaliseringsförslag

Stadsbyggnadskontoret har inte haft möjlighet att i detalj granska Boverkets digitaliseringsförslag men ser generellt att det finns ett stort behov av att inom ramen för ett mer cirkulärt samhällsbyggande digitalisera, systematisera och dela information inom befintliga processer. Det är avgörande för att exempelvis kunna accelerera möjligheterna till storskaligt återbruk och uppbyggnaden av en fungerande marknad för detta. En ökad digitalisering och insamling av data skulle också bidra till en ökad kunskap om materialflödena i processerna och därmed om hur potentialen för en högre grad av återbruk ser ut.

Förslag 4 – Resurshushållningsplan

Stadsbyggnadskontoret ställer sig positiv till en förändring av plan- och bygglagen som föreskriver framtagande av en resurshushållningsplan med innehåll enligt förslaget från Boverket. Även om det inte ger kommunen någon faktiskt möjlighet att ställa krav på återbruk eller liknande så kommer det bli tydligare hur aktörerna tänker sig hantera sina materialflöden inom bygg- och

rivningsprocesserna. Som nämnts ovan kan informationen från dessa dokument, i synnerhet i systematiserat digitalt format, också användas för matchning mot efterfrågan av material på marknaden.

Kontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen.

SLUT